

Mijnheer de Minister van Financiën, Beste Johan,
Mijnheer de Voorzitter,
Mijnheer de Algemeen Rijksarchivaris,
Geachte aanwezigen,

Mijn beleidsverklaring als federaal staatssecretaris voor Wetenschapsbeleid is nu een maand oud. Daarin onderstreep ik het belang van een federaal wetenschapsbeleid dat zowel doeltreffend als inclusief moet zijn.

Een doeltreffend beleid houdt in dat de beschikbare en uiteraard schaarse overheidsmiddelen zo efficiënt mogelijk aangewend worden. De realisatie van een onlinecollectie historische kadasterplannen en -documenten kan vanuit die doelmatigheidsoptiek als een geslaagd project beschouwd worden. Met een minimum aan middelen werd immers een maximaal resultaat behaald. Circa 85.000 historische kadasterdocumenten van het volledige Belgische grondgebied kunnen nu gratis, vanop elke mogelijke plek, online opgezocht en geraadpleegd worden.

Daarmee maken we ten aanzien van een aantal buurlanden niet alleen een inhaalslag, maar nemen we op sommige punten meteen ook een voorsprong. Ik wil dan ook alle lof betuigen aan de medewerkers van het Rijksarchief die de collecties geordend en via diverse kanalen voor een ruimer publiek ontsloten hebben: niet alleen voor hun kennis en expertise, maar ook voor het gegeven dat zij zich met hart en ziel ingezet hebben om, op een dergelijk korte termijn en zo efficiënt mogelijk, dit spectaculaire resultaat te behalen.

Maar uiteraard opereert het Rijksarchief niet in een vacuüm. Doeltreffendheid houdt ook in dat verschillende overheidsinstanties samenwerken waar dat nuttig is of kan zijn. Dit initiatief is ook daarvan een perfect voorbeeld aangezien het voortvloeit uit een samenwerking tussen twee ogenschijnlijk zeer verschillende federale overheidsinstanties. Bovendien hebben we zonet vernomen dat die samenwerking structureel is en nog een hele resem andere, positieve resultaten oplevert. Dit is dus geen geïsoleerd, oppervlakkig of doorzichtig "succesje".

Minstens even belangrijk is dat deze samenwerking tussen de FOD Financiën en het Rijksarchief géén eenrichtingsverkeer is. Vanzelfsprekend is het Rijksarchief de FOD bijzonder erkentelijk en dankbaar voor de overdracht van tienduizenden scans. Vergeten we niet dat al deze scans het voorbije decennium gerealiseerd zijn door de Administratie Opmetingen en Waarderingen, onder leiding van de administrateur Philippe Herman, en dat het Rijksarchief hier op voort kon bouwen. De 85.000 bestanden vormen immers een bijzonder rijke en omvangrijke aanwinst voor de bestaande collecties van het Rijksarchief en onderstrepen en versterken de rol van de instelling als hoeder van ons historisch-archivalische patrimonium.

Maar omgekeerd kan ook het Rijksarchief de FOD Financiën hulp en ondersteuning bieden. Het Rijksarchief is bereid de Administratie Opmetingen en Waarderingen toegang te verlenen tot zijn elektronische zoekstelsel, met de extra mogelijkheid om de bestanden op te slaan en eventueel voor derden af te drukken. Daarmee kan de FOD Financiën tijd, energie en uitgaven besparen voor de eventuele ontwikkeling van een eigen, interne applicatie. Bovendien kunnen dankzij de digitalisering de originele papieren stukken, in uitvoering van de Archiefwet, van de administratie naar de verschillende vestigingen van het Rijksarchief verhuizen. Verlost van het papier kunnen de Administratie Opmetingen en Waarderingen en de overkoepelende Algemene Administratie van de

Patrimoniumdocumentatie nu, net zoals de andere diensten van de FOD, de verdere overstap maken naar een volledig digitale werkomgeving. Vernieuwende principes en methodes als 'paperless office', 'clean desk' en 'big data' zijn namelijk bijzonder moeilijk in te voeren als je als overheidsdienst nog tientallen, honderden of zelfs kilometers 19de en 20ste-eeuws archief moet blijven stockeren.

Maar er is niet alleen de samenwerking tussen het Rijksarchief en de FOD Financiën. De collectie kan immers ook geraadpleegd worden via Cartesius, het gemeenschappelijke portaal voor geo-informatie ontwikkeld door het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika, de Koninklijke Bibliotheek, het Nationaal Geografisch Instituut en het Rijksarchief. Zoals we zonet hebben gezien, kunnen de kadasterplannen, dankzij de krachtenbundeling van deze instellingen, op zeer eenvoudige en gebruiksvriendelijke wijze geraadpleegd worden.

De grote winnaar van al deze samenwerkingsinitiatieven is evenwel de burger, die de voordelen plukt van een efficiëntere en goedkopere overheid én van een betere dienstverlening. Want uiteraard staat die burger voor mij centraal. Vandaar dat de tweede krachtlijn van mijn beleidsverklaring draait om inclusie, om wetenschappelijke dienstverlening en publiekswerking. Vandaar dat ik wijs op het belang van digitalisering en van een grotere virtuele toegankelijkheid. Het publiek zal ongetwijfeld zijn weg naar deze onlinecollectie vinden, of het nu een historicus is die onderzoek wil doen naar ruimere historisch-geografische patronen, een heemkundige die gefascineerd is door zijn streek of gemeente, een leerkracht die voor zijn leerlingen het verleden tastbaar wil maken, een eigenaar die nieuwsgierig is naar het uitzicht van zijn huis of grond in de eerste helft van de 19de eeuw. Ik ben bijzonder nieuwsgierig naar de volgende en laatste bijdrage van de heer Vandenbroucke, die het nut van de collectie voor onderzoekers en andere geïnteresseerden zal duiden.

Vooraleer we overgaan tot de officiële lancering van de collectie, wil ik nog de volgende boodschap meegeven. Zoals de heer Frécourt heeft aangegeven, vormt de huidige onlinecollectie onderdeel van een ruimer geheel en is er nog heel wat andere informatie die momenteel 'gevangen' zit in oudere, 19de- en 20ste-eeuwse papieren reeksen van de administratie. Ik hoop dat de Algemene Administratie van de Patrimoniumdocumentatie, onder leiding van de heer De Rijck, en het Rijksarchief een vervolg kunnen breien aan dit succesverhaal en dat beide organisaties er samen in slagen om ook die informatie te 'bevrijden' uit het papieren harnas. Maar laat ons nu eerst deze eerste mijlpaal vieren. Ik heb begrepen dat de communicatiedienst van het Rijksarchief een promotiefilmpje in het Frans en het Nederlands gerealiseerd heeft en dat we met dit enkele minuten durend filmpje de onlinecollectie symbolisch kunnen lanceren. Ik nodig dus graag de Minister van Financiën uit om naar voren te komen en met een muisklik deze promovideo op te starten.